

KAPLUMBAĞA Fanzin

Sayı: 22 Mart 2025

Ağır ol!

@Ayça Gülşen Al & Ahmet Yiğit
Çimen & Onur Affan Bayram

kaplumbagafanzin@hotmail.com

@kaplumbagafanzin

Baharın habercisi mart ayıyla birlikte, 22. sayımızla tekrar sizinle olmanın heyecanını yaşıyoruz. Bu sayımızda, hem doğanın uyanışını hem de ruhumuzdaki tazelenmeyi hissettirecek yazılarla dolu bir yolculuğa çıkıyoruz.

Mart ayı, anlam yüklü birçok önemli günü içinde barındırıyor. 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nü, kadınların gücünü ilham veren hikayeler ile anıyoruz. Aynı zamanda tılsımların, gizemli sembollerin ve kadim bilgilerin izinde mistik bir keşfe çıkıyoruz. Ve elbette, Ramazan ayının getirdiği manevi atmosferi, paylaşmanın ve bereketin güzelliğini de sayfalarımıza taşıyoruz.

Yazarlarımızın kaleme aldığı metinlerde kimi zaman bir direnişin sesini duyacak, kimi zaman bir eski çağ masalına dalacak, kimi zamansa Ramazan sofralarındaki huzuru hissedeceksiniz. Çizimlerimizse her bir hikayeyi derinleştirerek hayal gücünüzü zenginleştirecek.

Bu sayıyı hazırlarken bizler de hem düşündük, hem hissettik, hem de öğrendik. Şimdi bu yolculuğu sizlerle paylaşmanın mutluluğunu yaşıyoruz. Önümüzdeki günler, baharın tazeliğiyle birlikte umarız ki sizlere de yenilenme ve ilham getirir.

Keyifli okumalar!

Kaplumbağa Fanzin

---

8 MART DÜNYA KADINLAR GÜNÜ

8 Mart Dünya Kadınlar Günü, her yıl kadınlara çiçek aldığımız onları mutlu etmeye çalıştığımız bir gün. Günümüzde bu anlama getirdiğimiz kadınlar günü aslında başlangıcında kadınların sosyal hayatta kendilerine yer bulmaya çalıştığı günün tarihiydi.

Aslına bakıldığında 8 Mart'ın tohumları 1908 yılında Amerika'nın New York eyaletinde atılmıştı. 1908 yılında 15 bin kadın işçinin daha az mesai daha fazla maaş ve seçme hakkı talep etmeleri üzerine 28 Şubat 1909'da Amerika Sosyalist Partisi 8 Mart tarihini Ulusal Kadınlar Günü ilan etmişti. Ancak bu özel günü uluslararası konuma getirme fikrini ilk ortaya atan kişi Clara Zetkin olmuştu. 26 - 27 Ağustos 1910 tarihlerinde Danimarka'da gerçekleşen Uluslararası Emekçi Kadınlar Konferansında bugünün uluslararası kutlanmasını oylamaya sunan Zetkin, 17 ülkeden 100 delegenin kabul etmesi ile bugünün uluslararası boyut kazanmasını sağlamıştı.

Clara Zetkin'in başta bugünün tarihi hakkında kafasında tam bir tarih olmadığı bilirse de şu anda bugünün seçilme nedenleri hakkında birçok neden karşımıza çıkmakta. Bu üç nedenden biri olan ve bir çok kaynakta kabul edilir olan neden, 1917 Şubat Devrimi. Sovyet Rusya'da gerçekleşen ve kadınların oy hakkı istemesiyle gerçekleşen olayda, yürüyüşlerin dördüncü günü Rus Çarı tahttan indirilmiş ve kadınlara seçme hakkı verilmesi kabul edilmiştir. Bugünün tarihi ise miladi takvimde 8 Mart olarak karşımıza çıkmaktadır.

Nedenlerden bir diğeri başta bahsettiğim 1908 yılında gerçekleşen kadın işçi yürüyüşleridir. Son bahsedilen neden ise Dünya Kadınlar Günü'nün ilk bahsedildiği 1910 gerekse ilk uluslararası kutlamaların ger-

---

çekleştığı 19 Mart 1911 tarihlerinde bahsi geçmeyen ve sonradan bahsedilmeye başlanan 25 Mart 1911 Triangle Gömlek Fabrikası Yangını. Bu olaydaki fabrikada çalışanların çoğunun göçmen kadınlardan oluştuğu bilinmekte ve çalışanlar çoğu yerde görüldüğü gibi ağır koşullarda düşük ücretle çalıştırılmaktaydı. Hatta fabrika sahipleri işçilerin molalarda dışarı çıkmalarını engellemek amaçlı kapıları kilitli tutmaktaydılar. Yangın çıktığında ise işçiler kaçacak bir yer bulamamış ve hayatlarını kaybetmişlerdir.

Bu yangın esasen 8 Mart'ın köklerinden biri olarak değil kadın işçilerin çalışma koşullarına karşı verdikleri mücadelenin sembollerinden biri olarak görülmektedir.

8 Mart Dünya Kadınlar Gününün resmi hale gelmesi ise bu olaylardan yıllar sonra 1975 yılında Birleşmiş Milletlerin “Kadın 10 yılı” ilan etmesiyle gerçekleşmiştir. Bugünün uluslararası gün halinde kabul edilmesi ise 1977 tarihinde gerçekleşmiştir. Ülkemiz ise bugünü kutlamaya 1975 tarihinde Birleşmiş Milletlerin Kadın 10 yılı ilan etmesiyle başlamıştır.

Günümüzde bu tarih sadece kadınlara alınan çikolatalarla, çiçekçilerin satışlarının iki katına çıkmasıyla, reklamların bize sunduğu hediyelerle karşımıza çıksa da; tarihi itibarıyla 8 Mart kadınların sosyal ve ekonomik hayatta kendilerine yer bulmaya çalıştığı ve bu direnişi kazandıkları bir tarihi temsil etmektedir. Ne yazık ki biz kadınlarımızın varlığını ortaya koyup onlara destek çıkmak yerine, yaptığımız bu tarz “kutlamalarla” günün anlam ve önemini yitirmesine sebep olmaktan öteye geçemiyoruz.

Hilal Selime Dizdar

LİSE MEİTNER

8 Mart Dünya Kadınlar Gününü hatırlarken -asında kadınların geçmişte katlandıkları acıları birbirimize verdiğimiz bir buket çiçekle fark etmeden kapamaya çalışıyoruz- hakkı yenen hatırlamamız gereken bir çok kadın var. Bazıları Hypatia gibi bilimin peşinden giderken üst mercilerin sırf işlerine gelmediği için kötü ithamlarda bulunmasıyla hayatlarını kaybediyor. Bazıları hakkını alırken bile bir şekilde arka planda bırakılmaya çalışılıyor. Tıpkı Marie Curie'nin Nobel Fizik Ödülü sunulurken önce kocasının isminin söylenmesi gibi. Bazen de öyle hor görülüyorlar ki bir baş yapıtın bir erkek olmadan yazılamayacağına inanılıyor. Mary Shelly'nin Frankenstein kitabını kocası olmadan yazamayacağına ve asıl yazarın kocası olduğuna inanmaları gibi.

Bazen örnekler öyle uzak bir geçmişte olmak zorunda değil. Henüz 1990larda yıllarca Harry Potter kitabını bastıramamış J.K. (Johanne Kathleen) Rowling bir röportajında; sonunda bir yayınevi ile anlaşmışta editörün ona ismini kısaltırlarsa kadın olduğunun belli olmayacağını böylece kitabın okunacağını söylediğini belirtiyor. Nitekim de öyle olmuş. Günümüzde hâlâ Harry Potter en popüler kitap serilerinden biri.

Ben ise size hakkı çok geç verilmiş ve bilim dünyası adına önemli bir isim olan Lise Meitner'den bahsedeceğim;

Kendisi hayatı boyunca bilim camiasına bir çok yeni keşif katmış bir fizikçi. Bilim hayatına Max Planck'ın öğrencisiyken radyoaktivite üzerine çalışmalar yaparak başladı. Daha sonra çalışma ortağı Otto Hahn ile radyoaktivite üzerinde çalışmaya devam etti. Hahn laboratuvar deneylerini yaparken Meitner teorik hesaplamalar ile ilgileniyordu. Beraber yaptıkları bir çok keşfin sonunda uranyumun bölünebileceğini gösterdiler. Ancak tam bu sıralar Nazilerin başa geçtiği dönemlerdi. Meitner bir yahudi olarak Almanya'da çalışmalarını yürütemeyeceğinden İsveç'e sığınmak zorunda kaldı.

Otto Hahn çalışmanın gelişmelerini Meitner'e İsveç'e mektupla anlatarak ortaklığı sürdürdü. İsveç'de olan Meitner ve yeğeni bu uranyum bölünmesini Nükleer Filyon olarak adlandırdı ve teorik temelini oluşturdu. Meitner'in yaptığı hesaplamalar bölünme sırasında büyük miktarda enerji açığa çıktığını gösteriyordu -bu, atom bombasının temeliydi ancak Meitner atom bombası fikrine tamamen karşı biriydi ve çalışmalarına katılmadı.

Lise Meitner'in çalışmaya olan onca katkısına rağmen 1944 yılında Otto Hahn tek başına Nobel Kimya Ödülü'nü kazandı. Meitner daha sonra pek çok ödül alsa da, 1966'da ABD Atom Enerjisi Komisyonu tarafından Fermi Ödülüne lâyık görülse de Nobel ödülünü hiçbir zaman kazanamadı. Kendisine sorulduğunda röportajlarında "Benim işim Nobel Ödülü'nü kazanmak değil, bilimi ilerletmekti." dese de gerçek her zaman yanı başındaydı. Lise Meitner bir kadın olarak asırlardır süren bu acımasız ataerkinliğin bir kurbanı olmuştu. Yalnızca kadın olması yaptığı tüm çalışmaların önüne geçmiş, hiç beklemediği bir anda karşısına çıkmıştı.

Ölümünden 29 yıl sonra onun onuruna Meitneriyum (Mt, 109) elementi isimlendirildi.

Genellikle "işte sonradan telafi edilmiş neden bunca yaygara" diye düşünülür.

Artık her şeyin düzene girdiği ve bu konulardan bahsetmenin gereksiz olduğunu söyler bazıları. Ancak hâlâ dünyanın bir yerlerinde hor görülen, kısıtlanan, önüne engeller konulan o kadar çok kadın var ki. İsimlerini bilmiyoruz, çünkü susturuldular. Bu bazen doğrudan oldu bazen de kadınlık üzerine oluşturulan kalıplarla yaşatarak dolaylı yoldan. Biz ise onların isimlerini ancak öldükleri zaman duyuyoruz. Ancak öldükleri zaman onurlarına bir şeyler yapıyor, onları anıyoruz. Ama amaç hiçbir zaman onları içimizde yaşatmak miraslarını taşıyıp daha ileri gitmek olmadı. Olsaydı şu an bunun için bir şeyler yapıyor olurduk. Biz yalnızca vicdanlarımızı rahatlatıyoruz. Ama hepimiz çok iyi biliyoruz ki mezara konulan bir çiçek ölüyü diriltemez.

Fatma Zehra Kuşakcı

MAPUSHANE

Rica eden Mehmet olmasaydı hiçbir güç bana pazar pazar Sirkeci'de hiç tanımadığım birini bekletemezdi. Ama işte, Mehmet kardeşim gibiydi. Adının İsmet olduğu haricinde hakkındaki hiçbir bilgiye vâkıf olmadığım bu arkadaşı beklemeye başladım. Mehmet beni tarif etmiş sanırım, öyle dedi. Tren geldi, yolcular indi. Baktım, biri üstüme üstüme geliyor. Selam verdim, aldı. "İsmet?" dedim simasını bilmediğim için. Gerçi bilsem de tanımam imkânsızdı çünkü kapkalın, simsiyah bir palto içindeydi. Paltonun kapüşonu ile tüm alnını, paltonun içinden sarılmış kırmızı bir kaşkol ile ise ağzını burnunu kapatmıştı. "Benim." dedi. Kaşkol de aynı palto gibi kalındı ki sesi buğulu çıkıyordu. Elinden bavulun birini kaptım. "Hoş geldin kardeşim." dedim. Bavulu kaptığım elini sıktım. Bir an büyük gözleri fal taşı gibi açıldı. Nedense şaşırılmıştı ama şaşkınlığı kısa sürdü. Toparlandı, "Hoş buldum." diye yanıtladı.

Trolleybüse binmek istemedi. Yol biraz sürer ama o zaman, dedim. Dinlemedi. Bayağıdır Çorlu'daki köyünde kaldığından dolaşmak istedi herhâlde. Elimizde bavullar yokuş yukarı yürümeye başladık. Sessizlik olunca garip oldu. Sohbet açtım "Çok iyi olmuş geçiş aldığının. Ortadoğu'nun derdi bitmez." Derin bir iç çekti "Ben seviyordum aslında da son olanlardan sonra ailem ya Mehmet ağabeyinle okursun ya da okumazsın deyince..." Bu cevap ziyadesiyle şaşırttı beni. Bu yaştaki adamı niye okumaktan alıkoymak ister ki insan? Üstelik bizim bacaksızın -sol ayağını kırdığından beri Mehmet'e bacaksız diyorduk- kendine hayrı yoktu. Küçük herhâlde dedim yaşını sordum, üçümüz de devreyiz. Aldırmadım bu tutarsızlıklara, konuştuk ettik. O da Neruda seviyormuş, "Yüz Aşk Sonesi"si yoktu bende, ödünç verebilirmiş. Garip çocuktu bu İsmet. Çelimsiz cılız gelmişti bana ama iyi birine benziyordu.

Bir süre ilerledikten sonra bir anda sola döndü. Başta zaten o solu dö-

---

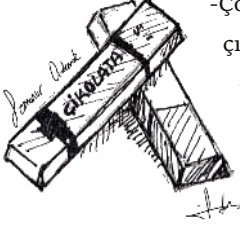
neceğimden garipsemedim ama sonra kafam karıştı. Nerden bildi ki sola döneceğimizi? “Sen biliyor muydun evin yolunu?” diye sordum. “E tabii” dedi ilgisizce “tatillerde geliyorum, buradan geçiyoruz memlekete.” Kendi işlevimi sorguladım bir an. Mehmet’in “Kuzenimi karşılar mısınız?” diye rica etmesinin İsmet’in yolu bilmediğinden, bavulların ağır olmasından falan sanıyordum. Ancak ne bavullar ağırdı ne de İsmet yolu bilmiyordu. Ben durumu anlamlandırmaya çalışırken hiç konuşmadık ama çok da sürmedi. Eve yaklaşmıştık. Sokağa da sükûnet içinde girdik. Bir an İsmet arkamda kaldı. Onsuz iki üç adım atmışım. Yokluğunu fark edince arkamı döndüm. “Yine göründü mahpushanenin yolu.” dedi. Çok net duymuştum bunu. Sadece refleks olarak “Ne?” dedim. Beni duymamış gibi oldu. Orasını burasını yokladı. Ne aradıysa bulamadı. Bana döndü “Sigaran var mı?” diye sordu. Sigara soran adama mecbur vereceksin. Tabakamdan iki dal çıkarttım. Bir yandan da adımlamaya niyetleniyordum ama tuttu beni. “Şu sokağın başında içelim. Mehmet görmesin.” dedi. Mehmet görse ne olacaktı ki Mehmet ha bire sigara içerdi zaten ama sormadım bunu ona. Sesinde bir çaresizlik vardı. Acıdım. O sokağın başında durduk. O kaşkolunu çıkarırken ben de çakmağımı buldum. Ateşi uzattım. İsmet sigarayı yaktı, ağzına koydu. O an her şey yerine oturdu işte. Kızdı... İsmet kızdı... “Bacım kusura bakma. Ben seni erkek sanıyordum.” diye toparlamaya çalıştım durumu. Sigarayı iyice çekti. “Ne kusuru, keşke anam babam da erkek sansaydı.” dedi.

İsmet’i sonra da çok gördüm ama konuşmadık. Mehmet’in aile tutucuydu. Böyle şeyler yanlış anlaşılabilirdi. Bana güvenmişti. Ankara’dan soracaklarım vardı. Soramadım. “Yüz Aşk Sonesi”ni isteyecektim. İsteyemedim ama anladım. İsmet’in “Mahpushane” dediği şeyin ne olduğunu anladım.

Nehir Dilek Tülü

YARIYIL TATİLİ

15 tatile girmeden arkadaşşımla oturmuş tatilde neler yapacağımızı konuşuyorduk;

-Çok ders çalışmayacağım biraz gezeceğim, belki il dışına da çıkabilirim sen ne yapacaksın?

-Kuzenlerim ziyarete buraya gelecekler. Onlarla vakit geçireceğim. İstanbul'a en son 4 yıl önce geldiler.

-Deprem olduğunda buraya gelmemişler miydi?

-Hayır, bu sefer yurt dışından geliyorlar.

Cumartesi günü kapı çaldı, hemen açtık. Kuzenlerim İstanbul'a gelmişlerdi. Hepsıyla teker teker sarıldık. Bilinenin aksine dünyanın meeting point'i İstanbul değil bizim evimizdir. Teyzemler Türkiye'ye çok sık gelememekle beraber geldikleri zamanları da denkleştiremiyorlar. Bu seferse bir mucizeyi gerçekleştirip hep birlikte 4 günlüğüne buraya geldiler. Biraz bekledikten sonra sofraya oturduk. Türkçe konuşmayı adamakıllı bilen tek kuzenim ve çat pat bir şeyler söyleyebilen diğerleriyle bir imkansız başarıp oldukça eğlenceli bir sohbet başlattık. Sonuçta bizim için imkansız sadece zaman alır. Bu esnada öğrendim ki 15 tatil sadece bizde varmış. Almanya'daki Winterferien oldukça kısa sürüp Fransa'daki vacances d'hiver ise şubat ayında oluyormuş. İsveç ise anladığım kadarıyla Allah'a emanet çünkü Skelleftea'da kışın sıcaklıklar -10 derece civarında oluyormuş. Bunu öğrendikten sonra neden kuzenimin Adıyaman'a gelip 40 dereceyi gördüğünde ayılıp bayıldığını anlamış oldum.

Kahvaltı ettikten sonra 10 saat yol geldiği için yorgun olduğunu düşündüğüm ama 2 gündür evde oturan benden daha enerjik olup dışarı çıkmak isteyen bir kuzenim olduğu için Fatih turu şart oldu ancak onlar daha T1 ile tanışmamışlardı. İlk duraklarda her şey iyi gidiyor gibiydi ama güngörenden sonra işler karışmaya başladı. Bir kuzenim gördüğü herkese yer verirken diğerleri "Fatma burada var trop de monde aussi!"(burada da çok insan var) "Lite trangt" (sanki biraz kalabalık), ben de bu sözler üzerine eve gittiğimizde T1'e hiçbir zaman binmek zorunda kalmadıkları için şükür namazı kılmaları gerektiğini söyledim. Turumuzu tamamladıktan sonra eve geldik. Akşama doğruysa hepimiz oturmuş çay içiyorduk. Hannover'den gelen kuzenim bugünden başlayarak Türkiye'de içtiği hiçbir çayın tadının Almanya'dakinin yerini tutmadığını söylerken, Paris'den gelense Türki-

---

ye'nin çok güzel ve eğlenceli bir ülke olduğunu elinde olsa buraya gelip yaşamak istediğini söyleyip Fransa'nın çok abartıldığını söyleyip duracak, İsveç'ten gelenlerse ona katılıp buranın eğlenceli ve insana yaşadığını hissettiren bir yer olduğunu bana anlatacaklardı. Biz konuşmaya devam ederken küçük kuzenim annesine bakıp; Mama, wo sind die schokoladen? dedi. Teyzem Türkiye'ye her gelişinde olduğu gibi bu sefer de çikolata getirmişti. J.D. Gross isimli markanın çok sevip belki de 7/24 yedikleri bana da sürekli getirdikleri ayıp olmasın diye sürekli tadı çok güzel teyze çok teşekkür ederim deyip yediğim ama aslında tadı Colgate diş macununa benzeyen çikolasından getirmişti teyzem yine. Bana da bak Fatma senin sevdiklerinden getirdim, unutmuyum hiç dedi. Ben de teşekkür edip 1 çikolata eşliğinde 3 bardak çay içerek günü tamamladım ve Alman çikolatalarına olan önyargıyı kırma zamanı geldiğine karar verdim.

Fatma Can

SEN GİTTİN

Sen gittin ve kuşlar hâlâ çınar ağaçlarının dallarında ötmekle meşguldü. Sen gittin ve bulutlar süzülüp akıyordu. Şehirlerarası otobüs seferlerinin hiçbiri aksamamış; yaya geçitleriyle duraklar kıpırdamamıştı. Duvardaki boyanın kenarları aynı miktarda aşınmış, sandalyenin vidaları aynı miktarda gıcırdayordu. Sen gittin ve her şey yerli yerindeydi. Belki toplamayı unuttuğum yatağım ve içmediğim suyum ve almadığım ilaçlar dışında. Yerli yerinde olan her şeyden hesap sorar oldum: "Neden değişmediniz? Neden ağlamadınız arkasından? Benim gibi..." Seninle diktiğimiz menekşeler bir santim kaymamış olduğu yerden, kapıcı soruyor çöp var mı, kediler geliyor kapının önüne; her zaman olduğu gibi. Bir ben mi yıkıldım gidişine, niye böyleyim?

Peki niye gelmedim arkandan? Çok düşündüm vallahi. Sonra fark ettim niye. Yediremedim kendime. İnan yediremedim. Değişmemiş manzaralara, üstü silinmemiş masaya, yaşamaya yediremedim arkandan gelmeyi.

Ve böylece -benimle birlikte- hiçbiri değişmedi.

Ayça Gülşen Al

SON AKŞAM YEMEĞİ

Bugün annemin doğum günü. Belki de dündü, bilmiyorum. Ablam mesaj atmış: “Annemin doğum günü geçmiş, hafta sonu yemeğe gidelim, kutlarınız.” Mesajdan hangi gün olduğu anlaşılmıyor. Aralıktaydı sanki doğum günü... Ya da kasım... Akrep burcuydu herhalde, kontrolcü derler ya onlara.

Karşımdaki duvara bakıp en son ne zaman birlikte bir doğum günü kutladığımızı hatırlamaya çalıştım. Kışındı, eminim. Soğuk diye şikayet etmiştim. Geçen sene değildi, birkaç senedir İstanbul’a gitmedim. Aşağı yukarı beş sene olmuştur, o zamandan beri görüşmedik zaten. Yemek yemiştik bir restoranda. Et yemeye gitmiştik, özel bir gündü sonuçta. Güzel de geçirmiştik akşamı. “Nasılsın, iyisin inşallah?” Faslı bittikten sonra herkes görüşmeyeli olan biteni anlatırmış gibi yaptı ve dinlermişcesine kafa salladı. Sonra da sustuk. Eti güzeldi, normalde pek sevmem ama iyi yapmışlardı. Ağızda dağılıyordu; çiğnedikçe büyüyen, lastik gibi olanlardan değildi. Hesabı ödedik. Sahi, en son ne zaman birlikte akşam yemeği yemiştik?

Belki ben lisedeykendi. Babam, babaanneleri görmek için gittiği memleketi Denizli’den dönmüştü. Gelirken yanında çok maruz kaldığında durduramadığı Ege ağzını ve birkaç hediyeyi de getirmişti. Ablama turuncu bir boncuklu kolye, bana da Harry Potter’lı anahtarlık...

-Sağ ol, ne zahmet ettin baba.

-Sen kendini getir yeter ya!

Yemek yemiştik sonrasında. Ne yemeği emin değilim ama annem, babam seviyor diye yapmıştı. Annem onun gözünün içine memnuniyet umuduyla bakarken babam ağzını silip monoton bir sesle eline sağlık diyip kalkmıştı. Birkaç dakika sessizlikten sonra peşinden annem de gitti. Onlar televizyon karşısında çay içerken ablamla bulaşıkları yıkadık.

Ya da ondan birkaç sene önceydi. Ortaokul sondaydım, doğum günündü. Pastalar, börekler ve poğaçalar... Patlayıncaya kadar yemiştik, herkesin keyfi yerindeydi. Gerçekten birlikte son akşam yemeğimiz olabilecek güzellikte bir gündü. Doğum günlerinin en sevdiğim kısmını bütün gün heyecanla beklemiştim: hediyeler!

Babam bana bir kitap almıştı, nasıl bir şey olduğunu hatırlamıyorum. Hiç okumaya çalışmadım bile büyük ihtimalle.

-Ya bunu alacaktım ya da yeni Harry Potter’ı ama onu bulamadım hiçbir yerde.

Teşekkür edip iyi seçtiğini söyledim. Artık Harry Potter kitaplarını sevmiyordum zaten. Sarıldık. Ama ilk kez o gün sırf zorunda olduğum için sarıldığımı hissettim. Sokakta tanımadığım biri beni çevirip sarılmaya çalışmış gibiydi. Babam hala aynı babaydı ama nedense üşüyüvermiştim. Cam açık ya, cereyandandır dedim kendi kendime. O günden sonra her sarıldığımızda bir rüzgar esti. Bu akşam da birlikte değildik sanki.

O zaman son birlikte yediğimiz akşam yemeği ilkokuldayken olmalı. Ablamın liseye geçiş sınavının sonuçları açıklanmıştı. Kimse sonuçtan memnun değildi. Annem ve babam sınav sonucu değişene kadar ablamı görmezden gelmeye karar vermiş gibiydi. Ablamla paylaştığımız odamızın kapısını her açtığımda içerideki perdeler uçuşuyordu. Birkaç gün sonra birazcık ablamın kafasını dağıtmak istemiş olacaklar ki gezmeye gitme kararı aldılar. Avm'ye gidip alışveriş yapacak, hamburger hatta sonrasında yerimiz kalırsa dondurma yiyecektik.

Alışveriş kısmı benim için sıkıcıydı. Daha girdiğimiz ikinci mağazada yorulduğumdan mağazadaki bir koltuğa oturmuş, henüz yere değmeyen bacaklarımı sallıyordum. Önümde ise annem, seçtiği hırkaları ablamın üstüne tutup kıyafetlerin tam olup olmayacağını tartıyordu.

-Bak, bu çok güzel oldu. Modeli çok güzel, rengi de tam senlik! Turuncu sana çok yakışıyor...

İltifat sandığı sözler ablamın gözünü doldurunca ne olduğunu anlayamamıştı annem. Ne oldu diye sormasıyla ablam ağlamaya, annem de söylenmeye başladı:

-Sizle de hiçbir şey yapılmıyor. Sohbet edilmiyor, iltifat edilmiyor... Hep ben kötüyüm, hep!

Ablam küçüklüğünden beri her şeyden çok turuncudan nefret ederdi.

Eve dönüş yolunda dondurmamı yerken sadece ben konuşuyordum.

Sonunda gerçekten birlikte bir akşam yemeği yediğimiz en son günü bulmuştum. Ne olur ne olmaz diye tekrar düşündüm ama yanılmıyordum. En son birlikte akşam yemeği yediğimizde ablam 6 yaşındaydı. Ben ise henüz doğmamıştım. Daha sonra bacağı kırılıp atılacak olan ahşap masanın etrafındaydık. Herkesin aklında yakında aralarına katılacak olan ailenin yeni üyesi vardı: ben. Tatlı bir heyecan ve mutluluk vardı sofrada. O anı yaşamamış olmama rağmen hissetmişim. İşte o gün birlikte yediğimiz son akşam yemeğiydi. Her şeyden habersiz, ümit dolu, birlikte ve mutlu...

Ahmet İlker Eroğlu

KARGA

Parktaki bankta uzanıyordu. Güneş ışıkları dalların arasından yüzüne vuruyordu. Tam bir ilkbahar günüydü. Aslında ilkbaharı severdi ama bu günlerde pek tadını çıkaramıyordu. Şanslı günündeydi, ilerideki ağacın dibinde yarım simit vardı. Onu almaya gitti, eğildi ve aldı.

Başını kaldırdığında büyükçe bir karganın kendine doğru yaklaştığını gördü. Daha önce gördüğü hiçbir kargaya benzemiyordu. Devasaydı ve sanki kargalar savaşından çıkıp buraya gelmiş gibi bir hali vardı. Karga delirmek üzereymiş gibi gözüküyordu, simit için her şeyi yapmaya hazırdı, o da zor bir gece geçirmişti.

Daha önce parçalanmış bir gazete parçasında annesinin öğrettiği yarım yamalak okumasıyla kargaların saldırısına uğrayan bir adamın hikayesini okumuştur. Okurken hiç bu kadar gerici olacağını hayal etmemişti, "Aman, ne olacak sanki küçücük kargadan, ne abartmışlar yahu!" demişti. Şimdi kendi başına gelmişti işte ve ne yapacağını şaşırılmış bir ifadeyle kargaya bakıyordu. Tabii ki korkuyordu ama belli ederse karganın daha hırçın bir şekilde ona saldıracağını düşünüyordu. Karga da öylece ona bakıyordu, ikisi de midelerinin derdindeydi. Karga, belki de yuvadan kovulmuş yalnız bir kargaydı. Aslında birçok ortak yönü vardı bu kargayla, onu anlayabiliyordu fakat bunu düşünmemeliydi. O da açtı, kargayı düşünecek halde değildi şu an. Ne zamandır ağzına atacağı ilk lokmayı bu simit parçası. Belki kuşlar yesin diye kenara bırakılmış, belki yere düştüğü için kuşlara yem olarak bırakılmış, belki de bir çocuğun annesi almıştı ama çocuk yemeyeceğim diyince öylece bırakılmıştı kenara. Ne olduğu önemsizdi. Önemli olan tek şey onu kimin yiyeceğiydi. İlk hamleyi yapan kazanacaktı.

Durum artık can sıkıcı bir hal almıştı, ikisinden biri artık hamlesini yapmalıydı. Karga önce davrandı, hızlı adımlarla atağa geçti, velet korkuyla geri geri adımladı. Karga kanat çırpmaya başladı, havada daha hızlı ve daha avantajlıydı ama simit veledin elindeydi. Çocuk önce afalladı, şok olmuştu, ne yapacağını bilmiyordu. Çok açtı ve simidi o yemeliydi. Karga daha hızlı olmalıydı, velet simidi ağzına götürmeden elinden kapmalı ve uçarak oradan uzaklaşmalıydı. Velet lokmayı ağzına tıkıverdi bir anda. Karga başarısız olmuştu ve velet onu alt etmişti.

Velet kazandığı için sevinçliydi. Yüzü gülüyordu fakat veledin korktuğu olmuştu: Karga artık daha da hırçındı. Gagasını veledin kafasına vuruyordu. Ondaki intikamını almak istiyordu. Simidin onun hakkı olduğunu düşünüyordu. Velet yaptığından anında pişman olmuştu, kafası kanamaya başlamıştı. Suratında akan kanları hissediyor, kargayı durdurmak için ona vurmaya çalışıyordu ama karga ondan daha çevikti, her hamlesinden kaçmayı başarıyordu. Belki kurtulurum ümidiyle yutmaya fırsat bulamadığı simidi yere tükürdü. Karganın da istediği tam olarak buydu. Karga atik bir hamleyle simidi kapmıştı gibi gözden kayboldu. Şimdi hem kafası kan içindeydi hem simitten olmuştu. Neye uğradığını şaşırmıştı. Canı yanıyordu.

Bir karga onu böylece alt ettiği için kötü hissediyordu ama karga canını bağışladığı için şükrediyordu adeta.

Kafasındaki yaralara ne yapacağını bilmiyordu. Hastaneleri sevmiyordu ama yapabileceği başka bir şeyi yoktu. Yürümeye başladı. Önünden geçtiği apartmanların birinden çamaşır ipine asılmış, muhtemelen yaşlı bir nineye ait olan tülbenti alıp kafasına bağladı. O kadar sinirliydi ki kendine acıyı hissetmiyordu bile. Acildeki hemşirelere ne diyeceğini düşünmeye başladı, bu başına gelenden çok utanıyordu. Bu

hayatı boyunca başına gelen en utanç verici şeydi kesinlikle. Onun gibi sokaklarda büyümüş, onun gibi sert bir çocuk nasıl olur da bir kargaya böylesine kötü bir şekilde yenilirdi. Oysa ki kazanmak üzereydi, neredeyse kargayı alt edecekti. Şimdi herkese ne diyecekti? Güzel bir yalan bulup herkese aynı hikayeyi anlatmalıydı. Kimse görmemişti olanları, o ne söylerse herkes öyle olduğunu düşünecekti. Kafasını tıraş ederken olduğunu söylese hiç inandırıcı olmazdı, zaten kafasında hiç saç yoktu. Babam dövdü dese vücudunda başka izler yoktu. Sarhoşun teki kafasında şişe kırmış olsaydı bu mantıklı bir yalan olurdu işte. Hatta babasının bu alkolik herif olduğunu söylemeliydi. Bu hoşuna gitti. Hastaneye varmak üzereydi. Nasıl gözüküğünü merak ediyordu. Bir dükkanın camından yansımalarına bakmaya çalıştı. Bir ayna olmasa da olsa iş görüyordu. Suratında da birkaç çizik vardı. Tülbenti açmaya çalıştı fakat açamadı, kanlar kurumuş, tülbent kafasına yapışmıştı.

Sinirleri çok bozulmuştu. Yere çöktü, gözyaşlarını tutamadı. "Dünyanın en kötü kaçınıcı günü bugün?" diye düşünüyordu. Kendine sinirleniyordu, tülbenti sinirle tek seferde çekerek çıkardı. Oldukça şiddetli bir çığlık attı. Şimdi kafası sanki üstüne kolonya dökülmüşçesine yanıyordu. Tuzlu gözyaşları ağzına giriyordu. O günden beri böyle acınası hissetmemişti, kafası alev alıyor gibiydi. Başındaki yaralar yetmezmiş gibi sinirden ve üzüntüden kızarmış, terlemişti.

Dünyanın en kötü ikinci günüydü bugün. İlki tabii ki annesinin onu bırakıp cennete göçtüğü gündü. Onu çok özliyordu ama alışmıştı artık. Aklına karga geldi birden. O lanet karga bile bütün umudunu kaybettiği anda onu alt edip hayata tutunmayı başarmıştı. O da öyle yapmalıydı, annesi böyle olsun isterdi. Derin nefes aldı, kendini sakinleştirdi. Gözyaşlarını sildi ve ayağa kalktı. Şimdi hastaneye gitme zamanıydı. Bir kez daha camdaki yansımalarına baktı, gözleri kıpkırmızıydı ama kararlıydı. Gücünü toparladı, yola koyuldu.

Batu Yalçınkaya

ARAYIŞ

Arıyorum,
Sarılı olduğum yeşil battaniyenin naftalin kokusunda
Eski kitapların odaya yaydığı kağıt kokusunda
Suluk pembe rengiyle, gül kurusunda arıyorum izini
Bulamıyorum.

Sonu parka çıkan kaldırımların kokusunda mısın
Yoksa tir tir titrerken ısıtan güneşin yaydığı kar kokusunda mı?
Hangisi seni bana hatırlatan,
Bilemiyorum.

Bahçede top oynayan küçük kızın neşesiyle arıyorum seni;
Belki rüzgarın taşıdığı toprak kokusundasın,
Belki de yalnızca zihnimin yanılığısın
Bilemiyorum.

Uzun dar bir sokakta kurulmuş tezgahlarda,
Gösterişsiz, dağınık bir demet otta buluyorum izini.
Buruşmuş bir çift elden yayılan şifalı otların kokusundasın.
Biliyorum.

Zihnimin sisi dağılsın,
Yolun sonu sensin.

Azra Bayramoğlu

UMUT

Bir sabah gibi doğar karanlık içine,
Söz vermez ama bekletir sessizce
Her düşüşte bir el uzanır gibi,
Fısıldar kulağına: “Devam et yine”

Bir tohumdur umut derine saklanır,
Tohum çatlaklar, filizle buluşur.
Her rüzgar, her yağmur onu büyütür,
Ve en sonda güneşe kavuşur.

Bir yıldızdır bazen, kaybolmaz gecede
Küçük ama cesur parlar tek başına
Her şey biter gibi olsa da bir anda,
Umudun sesi gelir

Ahenkli bir melodi, hiç susmayan
Bir şiirdir umut, hep yazılan

Rabia Berra Baş

“MANDALİNA BAHÇESİ” ÜZERİNE*

Savaş, genelde hep sayılar ile ifade edilir. Bu sayılar asker, askeri kuvveti, zaiyatı, tankları, tüfekleri, topları ve uçakları ifade eder. Şuradaki komutan şu kadar asker yollamış. Şu kadar askerin koruduğu pozisyonu şu kadar zaiyatla ele geçirdi diye okur ve üstünden geçeriz. Bize savaşanların insan olduğunu unuttururlar böylece. Çünkü onlara sadece sayı gözüyle bakarlar. Bu film bize savaşanların da insan olduklarını ve nasıl insan olduklarını anlatıyor. Sayılardan fazlası, bize onların ne olduklarını, ne iş yaptıklarını, neyi ve kimi sevdiklerini anlatıyor. Ama bunu, sadece askerler için değil siviller için de yapıyor.

Modern savaşlarda “Kabul edilebilir sivil ölümü,” adı altında canice, insanları insan değil sayı olarak gören bir terimdir. İsrail-Filistin, Rusya-Ukrayna, ABD-Irak dahil olmak üzere bu aşağılayıcı terim tüm modern savaşlarda kullanılıyor. Bir internet sayfasında olayları okuyanlar, haber sitesinde gelişmeleri takip edenler bu terimi sürekli görüyor. Savaşta sivil ölümünün herhangi bir yanının kabul edilebilir olduğunu bize aşılılamaya çalışırlar fakat bu terimi asla bize söylemezler. Hissizleşiriz, ölüm normal gelmeye başlar.

İşte tam burada film bize savaşta ölen, olaylarla hiçbir alakası olmayan sivillerin hayatını anlatıyor. Aslında film, bize savaşta ki o sayılaştırılmış kişileri tekrar insanlaştırıyor. Margus, sivil kaybını; Nika, asker kaybını; Ahmed ve İwo ise hayatta kalanları temsil ediyor. Ölenlerin aslında bir hayatları olduğunu ve hayatta kalanların bu durumla yaşamak zorunda olduklarını anlatıyor. Sayılardan kurtarıyor, insanları tekrar insanlaştırıyor.

İşte bu, başka hiçbir şeyi değil. Ne mandalinaları ne dinleri, ne savaşta veya kazananı anlatıyor. Film, savaşta ki sayıları anlatıyor.

Ali Boran Yılandı

*Mandalina Bahçesi - Zaza Urushadze

TERCİH MESELESİ

Uyanıyorum. Sabah metroda nerede durduğumu dikkatli seçmem gerekiyor. Kime baktığımı, kimin bana baktığını. Okula yürürken yanından geçtiğim karanlık sokakları dikkatlice dinliyorum. Bugün de ses yoksa şanslıyız.

İlk ders tarih. Eski Türklerde hakanın eşi yönetimde yer alırdı diye gurur duyuyoruz. Ülkemizde kadınlara seçme ve seçilme hakkı birçok Avrupa ülkesinden erken verildi diye kutlama yapacağız neredeyse. Bunlar güzel şeyler, ama benim bugün kafadan sayabildiğim kadın siyasetçi sayısı bir elimin parmaklarını geçmez. Tabii ben siyasetle pek ilgilenmediğimden dolaydır bu. Eminim ki sabah akşam haber izleyen dedem benden daha fazla kadın siyasetçi sayabilir. Edebiyat dersine gelince de durum benzer. Halide Edip Adıvar “Ateşten Gömlek”i yazmış, sonra şey... Kafadan sayabildiğim kadın edebiyatçı sayısı da bir elimin parmaklarını geçemedi. Sorun bende mi bilmiyorum. Edebiyat hocamız bir sürü yazar biliyordur mesela, o sayar size kadın yazarları. Felsefe kitabımızda kadın yüzü gördüğümü hatırlamıyorum (o da dersi dinlemediğimdendir), Fen bilimleri zaten kadınların çalışmalarını yok saymasıyla ünlü. Marie Curie var neyse ki, bilimde bir kadının adını andık diyebiliyoruz. Eğer bu fanzini okuduysanız Lise Meitner’ı da tanıyorsunuzdur! Sayıları iki olur.

8 ders saatini tamamlayacak kadar ders saydım, eve dönüyorum. Akşam üst kattan sesler geliyor. Endişelenmeye başlayacağım sırada maç olduğunu hatırlıyorum. Dünyanın her yerinde oynanan, konuşulan, en popüler sporumuz olan futbol. Onu da sadece erkekler oynuyor. Yanlış anlamayın, kadınlar oynamıyor değil, sadece kadın futbolunun bir maçını televizyonda görmedim. Onun da maçları vardır elbet, spor meraklısı değilim o yüzden kadın futbol maçlarını takip etmemem normal. Fakat “asıl” futbolun ne zaman hangi maçının olduğunu bilmem de normal. Ne de olsa onun metroda reklamı, sınıfta geçen konuşması ve üst katta bağırان komşuları var.

Girdiğim bilgisayar sınavını ek kız kontenjanıyla geçtim diye kendime sinirleniyorum. Kız olduğum için seçileceksem hiç seçilmeyeyim daha

iyi. Sonrasında sınavı geçenlerle dersteyiz, 32 kişilik sınıfın ortasında başımı kaldırıyorum: beş kız. Acaba kızlar istemiyor da gelmiyor mu diye düşünüyorum. Hani şartnamede “kızlar giremez” falan yazmıyordu, ek kontenjan bile koymuşlar. Yanımızdaki matematik sınıfından bir kız: “Seneye girmem sınava.” diyor. “Benlik iş değil. Daha sosyal bir ortam arıyorum.” Onun sınıfında iki kız vardı.

Burada inandırılacağı şey hepsinin tercih meselesi olduğu. Daha kapalı giyinsen, daha işlek sokaklardan geçsen, daha güçlü olsan, biber gazı taşısan bunlar başına gelmezdi; senin suçun. Kadınlar da spor yapabilir, kadınlar da yazılım mühendisi olabilir, kadınlar da siyasetçi olabilir eğer verdikleri düşük maaşla yaşayabilir ve sınıftaki 27 erkeğin senin hakkındaki düşüncesini yok sayabilir ve asla yönetici seviyesine çıkarılmayacağını kabullenebilirsen. Bilmediğin bütün o kadınları düzgün araştırma yapsan tanırdın, neyse, işte sana alanında başarılı olmuş adamların listesi. Dediğim gibi: tercih meselesi.

Ayça Gülşen Al

SOKAK KEDİSİ

Binaların önlerinde,
Uyur, dolaşır kediler.
Bir arzu var gözlerinde
Sevilmek ister kediler

Bir bakarsın üstündedir
Bir peteğin, arabanın
Kısık gözleri anlatır
Hayalini bir kucağın

Kalabalıkta yalnızlar
Şehirdeki herkes gibi
Boş poşetleri kovalar
Mini mini patileri

Furkan Kitapçı

Soğuk Bir Ruhun Tüm Penceresi

Çökmüştü karanlığın saltanatı yeniden
İtilmişim varlığın dışına, öteye, beriye
Bir uçtan diğerine, yüzlerden yüzlere gezdedurdum
Kimi zaman bir ayyaşla üşüdüm köprü altında
Kimi zamanda renkli bir restoranda iştahımı besledim
Doğacak güneşin özlemiyle falcılarda ağladığım da oldu
Bir bilim adamının formüllerinde kaybolduğum da
Kendini tanı, diye bir laf işittim birinden
Koştum aynalara bulmak için aradığım yüzü
Açtım ışıkları ve dikildim cesedimin karşısına
İki ad ve bir kaç tarihten ibaretti gördüğüm
İsmimin biri dedemden, diğeri babamdan yadigâr
Doğum tarihimse takdir-i ilahi
Ne onlar ne de aynada gördüğüm yüz getirdi güneşi geri
Ürktüm, iki adım çekildim ve ellerimle sardım o yüzü
Yansımasını gördüğüm, bu masal olamayacak kadar kirli yüzü
Sardım parmaklarımla, nefes alamayana kadar örttüm her yerini
Güneş geri gelmeyecektiye kendim gitmeliydim ona
Kırdım aynayı ve kör ettim gözlerimi cam parçalarıyla
Karanlıktan kurtulmak için evvela hiçbir şey görmemeliydi
Gözü yoktuysa hayatın
Güneşe bakmaya ne hacet
Kırık aynaların ortasında tanımalı kendini
Ve değmeli vücuda, ruha
Her seferinde ölerek dirilmeli tekrar

Tutku

YETİM TOPRAĞIN TILSIMI

Göğün susmadığı Atalar yurdu bozkırda her şey biraz eksiktir. Sisli topraklarda herkes görülenin peşindedir. Bu topraklarda kimi kamlar gökten gelen tabiatüstü gizleri ararken sırlar ise aşık olmamak için varlığını sürdürür. Kamlar bilir ki açığa çıkan her giz yıkımdır acun için. Gök tengri, bu kadim topraklarda yetim olarak doğan bazı kimselere zorlu yollar biçmiştir.

Gök tengri, acunu sararken karanlıkla, ormanın canavarı Arçuray insana öfkelerini kusmak için bozkıra çılgılığını basardı. Onun çılgılığı bazı kimseleri kıyıma sürüklerdi. Aşına böyle bir gecenin öfkesinde doğmuştu. Kubay Ana, Aşına'ya ruh biçerken onu korumayı ihmal etmemişti. Kubay Ana, ana olma yolunda olanları korur ve doğacak yeni bedenlere ruhlarını verirdi. Her ruh kendi kişiliğini atalarından alır idi. Bu sebepten Aşına'ın doğumu Orta Asya'ya yıkım getirmişti. Onun soyu cihan için kurtuluş, Erlik için yok oluştu. O gece gök sustu, toprak öksüz kaldı. Umay Ana, bereketini topraklardan çekti. Nedeni hiçbir zaman bilinmedi ama yağ bu Aşına'nın doğumundan belledi. Kamlar öfkeliydi, hele Kara kamlar tılsımlı gücü bulmak için korkunç bir ölüm salmıştı yeryüzüne. Ulu Bilge gizli bir güç sayesinde Aşına'yı kurtarmıştı. Bu güngörmüş Ulu Bilge, Aşına'yı yanına alarak tinsel güçlerle izlerini kaybettirdi yer üstünde.

Susmaz oldu dağlardaki tinler, hele Altay dağı büyük bir öfke ile yıkılmaya başlamıştı. Adeta bozkırda yaşayanlara birer kabus biçilmişti. Günler tez olmuş, gelmişti topraklar için öfke. Bilmem kaç zaman geçti Ulu Bilge usunu kaybetmeye başladı. İşte o zaman Aşına'yı yeryüzüne çıkardı. Belletti bazı kadim sırları. Saklandıkları zamanlarda ona öğrettiklerini hatırlamasını istedi. "Gök Ata tinini bir giz ile var etti. Ona göre yaşa ve var ol." diyerek Yada Taşı'nı verdi Aşına'ya. Bu uğurda yetiştirilmiş olan Aşına bu tılsımlı taşı eline aldığı an korktu karanlıktan. Bu taş, efsane Yada taşıydı ve göğün sesiydi. Çeşitli tabiat olaylarını oluşturur tengerinin izniyle. Göğü dinlemeyi bilenlere yol gösterir, zaferler sağlardı karanlığa karşı. Aydınlik uğurlar için kullanılmazsa kişiyi lanetlerdi. Aşına o kudretli sesi hissetmişti. Ulu Bilge, Aşına'nın gözlerinden bile bunu anlamıştı. Aşına yok gibi duruyordu, tinsel gücü görmüş olmalıydı. Ulu Bilge "Git ve tılsımı kullanacağın yeri bul Göğün Taşı." demiş, transa girmeye başlamıştı. Aşına yola koyuldu. Ne yapacağını bilmediği bu yolda yürürken gök güreledi, susuz kalmış toprak yükseldi.

Kaç vakittir yol katetti bilinmez ama öfkeli sesler yükselmeye başlamıştı. İşte o an oraya yöneldi. Korkunç bir görüntü! Gökten Kovulanlar, yeryüzünde yaratılmışlara karşı savaşıyordu. Ve kurdun sesi, Orta Asya'da ölümün olduğunu haykırıyordu. İnsanlıkla bir olmuş yeryüzünü yok edenlere karşıydı. Aşına, tinsel gücü hissedince Yada taşını göğe kaldırdı. Hissetti içindeki kıvılcımı, gördü doğumunu, haykırdı Arçuray'a, Umay Ana'ya isyan etti terk etti diye topraklarını. Tüm karmaşıklığın içinde gök sarsıldı, yer yarıldı. Gökten kovulan canavarlar bu korkunç sese karşı çıgıllıklara boğdu bu toprakları. Birer birer yok olurken canavarlar Orta Asya'da zulmün sesi yalnızlığa vardı. Aşına, tüm tinsel gücünü kullandığı içindir ki bu yetim topraklarda olduğu dağ başında uçmağa vardı. İşte bu bilinmeyen şeylerden biridir bu yalnız topraklarda. Herkes kurtuluş bekler, kurtuluşu getiren olursa sonsuzluğa teslim edilirdi. Yetim kalmış Doğu Türkistan gibi...

Seda Ahmet

TILSIM

Anlamı: "Büyülü olduğuna inanılan şey; çare, önlem ve doğaüstü işler yapabileceğine inanılan güç." olan tilsimler, tarih boyunca birbirinden farklı kültür, gelenek ve inanca ev sahipliği yapmış, İstanbul'da kendisine önemli bir yer bulmuştur. Tilsimlerin yapımındaki temel amaç şehri salgınlardan, deprem vb. afetlerden, istilalardan ve kötülüklerden koryacağı düşünülmesidir.

İstanbul'daki en meşhur beş tilsim: Çemberlitaş, Marcianus Anıtı (Kıztaşı), Örne Sütun, Dikilitaş ve Ayasofya'da bulunan dört sütunlu anıttır, bu tilsimler haricinde şehrin çeşitli noktalarında toplam on beş tilsim bulunmaktadır. Yakından tanıdığımız Çemberlitaş'ı mercek altına aldığımızda; otuz beş metre yüksekliğinde porfir taban ve mermer bir kürsüye, kürsünün üzerinde yine kırmızı porfirden oluşan altı adet büyük blokla ve tepe kısmında ise taşlardan yapılmış bir başka blokla sonlanan bir yapı ile karşılaşmaktayız. Söylentilere göre bu sütun tarihte; şehri kötülüklerden, fesattan ve hastalıklardan korumuştur.

Tilsimlerin doğruluğu ise kişisel inanca göre değişim göstermektedir. Kimileri, bu yapı ve objelerin gerçek bir güç taşıdığına ve tilsimlerin bulunduğu bölgeyi kötülüklerden koruduğuna inanırken bir başkası bunları sadece halk inanışları ya da sembolik öğeler olarak görür. Kısaca kötülüklerden koruması için yapılmış bu yapı ve objeler yenilenerek günümüze kadar gelmiş inanç ürünleridir.

Kuzey Bayraktar

İZ

Karşısındaki çocuğun sorusuna ve yaşadığı duygu karmaşasına güldü yaşlı adam. Bir zamanlar o da delikanlıyla aynı yaşlardaydı tabii. Aynı yollardan geçmiş, aynı şeyleri merak etmişti.

O zamanlar sınıfın en arka iki sırasında paha biçilemez bir sürü anı biriktirdiklerinden ve her sabah arkadaşlarıyla okula giderken bu günlerin de sona ereceğinden en az karşısındaki genç kadar habersizdi. Dersler, kavgalar, kahkahalar... İyi kötü bir sürü *hatıra*...

Eskilere dalınca gözleri doluverdi adamın, oturduğu kumun üzerinde bacaklarını ileri uzattı ve denizin sesini dinleyebilmek için bir süreliğine gözlerini kapattı.

Yaşlı adam burnunu çektı. Güneş batmak üzereydi, bütün denizi kızıla boyamıştı.

“Bazen bir *anın* değerini anlamazsın, ta ki o an sadece eski ve güzel bir *anıya* dönüşene kadar.” dedi yaşlı adam sesindeki çatlamaya aldırış etmeden.

Nasıl da özlemişti o günleri. Yeniden yaşayabilmek için neler verirdi neler... Zamanında günlerinin her saatini beraber geçirdiği insanlar okulun son günü hayatın kaçınılmaz planında olan ayrılıkla ayrılmış, sonra da bir daha ne zaman görüşebilmişlerdi, kim bilir.

Hiç öyle planlamamışlardı aslında. Aynı üniversiteyi kazanacaklar, sonra da aynı eve çıkıp ev arkadaşları olacaklardı. Ne kadar da güzel hayallerdi.

“Evladım, zamanın avuçlarından nasıl kayıp gittiğini, ne kadar sıkı tutmaya çalışsan da durdurulamadığını anlayacaksın bir gün. Zamanı yakalayamazsın. Saniyenin yelkovanı, yelkovanın akrebi kovaladığı gibi kovalayabilirsin ama asla yakalayıp saklayamazsın.”

Yerdeki ince kuma elini daldırdı, avucuna aldı. “Yerdeki her kum tanesi, gelip geçen zamanın bir emaresi.” Parmaklarının arasından akıp giden kumun hafif rüzgarla yön değiştirmesini izlerken konuşmaya devam etti.

“Sevdiğin yüzler, paylaşılan kahkahalar, izlenen günbatımları... O anlar gelip geçer, tatlı birer hatıraya dönüşür. Ama sakın fazla üzülme. Zihin ayrıntıları unutabilir, beden yorulabilir, ama yürüdüğün yollar ve dokunduğun kalpler?”

Yaşlı adam elini karşıındaki gencin kalbine götürdü. “İşte onlar, senden hep bir parça taşır. İnsanların aksine, anılar ölümsüzdür çocuğum.” dedi yüzünde buruk bir gülümsemeyle.

“Toprak, adımlarının ağırlığını hatırlar, rüzgarsa neşenin fısıltılarını taşır. Güzel anlar geçip gider belki, ama dünyada izleri kalır ve o izler, bizden çok daha uzun süre var olur. Farkında olmadan o izleri takip eden pek çok kişi olacaktır elbette... Yeter ki sen dünyayı tamamlayan parçalardan biri olmaya devam et, evladım. Anı yaşa, iz bırakmaya devam et.”

“Herkes unutsa bile *bu*,” Adam eliyle yavaşça kumlara vurdu. “Unutmaz.”

Yanında oturan genç, yüzünü kızıla boyanmış denize döndü. Yaşlı adamla ettiği kısa hasbihalden bile kendinden bu kadar çok parça bulabiliyorsa o, yaşlanana kadarki zamanında dünyaya ne kadar iz bırakacağını merak etti.

Bunun cevabını sadece ama sadece *zaman* verecekti.

Neşe İşal

SATIR BAŐI

neye göre geçiyorum satır başına
bilmiyorum, oysa söylerdi eskiden ğretmenlerim
bir parmak boşluk da koyardım ilk cümlesi için
fena durmazdı, bi' kiŐiliĐi olurdu en azından

sonra n'oldu?

bilmiyorum

ben hâlâ on yedinci meclis-i mebusan caddesinin merdivenlerindeyim
peki sen neredesin?

sakindi ara sokaklar, sakindi müzik fısıldayan dükkanlar
ben yüzme bilmezdim, bu yüzden hepsine beraber dalmıŐtık
ne gözlerin ne de gözlere benzeyen makinelerin olmadığı bir yerde
gözlerimi kapatmaktı niyetim

işte böyle gelindi merdivenlerin başına
ve böyle inildi her bir basamağından
işte böyle seçildi oturulacak mkemmek nokta
ve böyle başladı son buluŐma

on yedinci meclis-i mebusan caddesini
on yedinci ekime bağlayan gece
on yedi yerimden bıakladın beni
on yedi yaŐında olduğun için cezalandırılmadın bile.

on yedinci meclis-i mebusan caddesinin merdivenlerini boyar Şimdi
kanlarım.

bilmem hangi belediye kol kanat germiŐtir üst sokağa
bilmem nereye iner merdivenin son basamağı
yukarıdaki bisikletçiler veda ederler her Őeye, iki tekerlek üstünde
aŐaĐıdaki karıncalar da doğru açıyı ararlar birkaç saniye.

---

on yedinci meclis-i mebusan caddesinin merdivenlerini boyarım şimdi,
kalemi kağıdı bırakıp.
kişiliksiz kalır yazılarım,
iner satır tek tek
parmaklarıma.
bir parmak boşluk bırakamam artık.
parmaklarımı parmaklarının arasına sokuşturamam.

on yedinci meclis-i mebusan caddesinin merdivenlerindeyim şimdi, bir
sene geçti aradan.
peki sen nerdesin?
bak, gözlüklerimi değiştirdim, farkında değildim seninkine benzer bir
model aldığımın.
peki ben nerdeyim?

ben hâlâ merdivenlerdeymişim.
fakat ben merdivenlere nasıl gidilir bilmem.
ben hâlâ merdivenlerdeymişim.
fakat ben merdivenlerden nasıl dönülür bilmem.
peki biz nerdeyiz?

ben on yedinci meclis-i mebusan caddesine hiç gitmedim.
ama belki, hem de sonsuza dek
karıncaların çektiği o fotoğraflardan birindeyizdir.
ve ilk kez, gözlerimizin kapalı olmasını hiç dert etmem.

Mustafa Berke Selvitopu

HATIRLA

Hatırla diyorsun Şimdi bana ama
Hatırlatması gerekmiyor kimsenin bana seni.
Unutmam gerekir hatırlamam için o güzel gözleri.
Ama sen bilmezsin bilirim,
Camide sabahladığım günleri.
Her duamda sen olunca,
Mahcup olup da anlatamadığım dertlerimi.

Gözlerin ile ayın farkı ne acaba?
Seccadelere dizilmiŐ yığınlarca dua.

Unuttum san seni,
Oysa insan nasıl unuttur?
Hayatını güzelleŐtiren bir rüyayı,
Seni ve sana ait olan her Şeyi.

mm TEMİZ

TUTSAK GÖNLÜM

Gözlerin yoldur kalbine açılan
Gökyüzü kıskanır maviliğini
Saçlarındır sabahımı ısıtan
Andırır bana sabah güneşini

Gönlümdeki aşk sanki bir okyanus
Sensiz geçen her gece bana kabus
Kimseyi görmem aşkım sana mahsus
Sevdaya düştüm, kaldım sen de mahpus.

Erol Özyün Öztürk

RAMAZAN

Bir ay nasıl bu kadar güzel olabilir sorusunun cevabı sanki Ramazan. Daha ilk günden içimde bir heyecan oluşmuştu. Oruç tutmanın verdiği o heyecan 2 ya da 3. sınıfta olan ailesinden görüp merakla ilk tekne orucunu tutan bir çocuğun heyecanı gibiydi. Sahur yapmak hele bana ayrı bir heyecan katar oysa her sabah okula gitmek için erken kalkıp kahvaltı yapıyorum ama sahurun yeri ben de ayrı. Bilmiyorum neden bu kadar seviyorum ama ilk günkü ile aynı heyecan ve mutluluğu yaşıyorum. Sabah erken kalkmak bile eskisi kadar zor değil hatta uykum bile artık ağır gelmiyor. E tabii Ramazan davulcularında bunda büyük bir payı var, annemin yaptığı güzel yemeklerinde. Ama son dakikalara kaldıysam sahur için, işte o zaman MasterChef'te süresi az kalmış ama yemeğini bitirmesine daha çok olan bir yarışmacı gibi hissediyorum. Aramızdaki tek fark onun yemek yapması ve benim yemem. Peki ya son dakikalarda içilen su, o su genelde bardakta değil de damacanadan içiyormuş gibi oluyor. Ayrıca sahurda açılan Nihat Hatipoğlu da ayrı bir güzellik taşıyor.

Oruç tutmaya başladığım o an ise daha da güzel. E tabii bazen bizim de aklımızın karışıp yanlışlıkla su içtiğimiz, yemek yediğimiz oluyor. İşte unutup yemek yediğimizi anladığımız o an...

Ramazan'ın en sevdiğim kısımlarından biri de iftar. Her şeyin güzel olduğu bir vakit bence. Yemek telaşı en tatlı telaştır mesela, pide alma kavgası en güzel kavgadır, ezan okunduktan sonra içilen su, en tatlı sudur; yenilen yemekler, en güzel yemeklerdir; sorulan sorular en güzel sorulardır benim için. Her şeyi ile ayrı güzeldir Ramazan. Hele bir de misafiriniz varsa ya da misafirseniz. İftarın en güzel kısmıdır zaten birlikte olmak, paylaşmak. İftardan sonra en güzel şeylerden biri de arkadaşlarla ya da ailelerle camide kılınan teravih namazıdır.

Dualarınızda bizi de unutmayın :)

İyi ramazanlar

Ümmü TEMİZ

EYÜPSULTAN

Eyüpsultan İstanbul'un en derin köşelerinden biri. Tarih, kültür ve maneviyatın bir arada olduğu bu ilçede her adımda farklı bir hikayeye karşılaşmanız olağan. Huzurla Eyüpsultan Cami'nin yanından yürürken caminin uzun minarelerinden okunan ezan bir farklı hissettirir insana, hiç ayrılmak istemezsiniz. Burası dünyanın gürültüsünden uzak, sanki zamanın durduğu bir yerdir. Döndüğünüz köşelerde yaşlı bir çınarı yahut yıllara meydan okuyan eski bir taş duvarı görürsünüz, hepsi farklı izler ve hikayeler taşır aslında. Pierre Loti Tepesi'ne gideriz sonra da, Haliç'in rüzgarı buraya kadar gelir. İnsanlar küçük çay bahçelerinde oturur ve çaylarını yudumlarırken sessizce İstanbul'u seyrederler. Bir de Feshane vardır. Eyüpsultan'ın kalbinde tarihin ve modern zamanın iç içe geçtiği nadir yerlerden birisidir burası, adeta zamanla yarışır. Burada gezerken duvarlar ve eski taşların arasında kaybolursunuz. Eyüpsultan bir başka İstanbul'dur. Hızlıca geçip gidemezsiniz, İçine girdiğinizde kaybolduğunuz bir yerdir burası. Haliç'in sularındaki yansıma bile bir farklıdır çünkü. Bazen bir sokaktan geçerken taşların üstünde giydiğiniz ayakkabının sesi bile fazla gelir.

Şöyle bir düşününce de belki Eyüpsultan'daki en güzel şey her anın kendi ritminde olmasıdır.

Fatma Can

*“Eyüp Sultan, o derin ruhudur İstanbul'un
Misk amber kokulu, gülüdür İstanbul'un”*

İlhami Canbolat

"Yağma kar yağma güle
Bülbüle otur çile
Ve fanzin karşınızda
Okunsun hep hevesle"